

## YUMUŞAK ÇEKİRDEKLİ MEYVE TÜRLERİ UYGULAMA

1. Bahçe Bitkileri Bölümü Araştırma ve Uygulama Bahçesi'nde yer alan yumuşak çekirdekli meyve türlerine ait parsellerdeki tür ve çeşitlerin tanıtılması.
2. Bu parsellerdeki elma, armut ve ayva türlerinin ağaçlarının morfolojik yapılarının incelenmesi.  
Obur dallar  
Odun dalları  
**Meyve dalları**  
**\*Topuz:** Boğum araları birbirine çok yakın en kısa (8cm'ye kadar) meyve dalıdır ve bu dalın ucundaki odun gözü birkaç yıl içerisinde lamburta dönüşür.  
**\*Kargı:** 5-15cm uzunluğundaki meyve dallarıdır.  
**\*Çıtanak:** Yaşlı ağaçlar üzerinde topuz ve lamburtların birleşerek oluşturdukları geyik boynuzu şeklindeki yapılarıdır.  
**\*Dalcık:** 15-25cm uzunluğundaki meyve dallarıdır. Uçlarında meyve gözü bulunur.
3. Bahçe Bitkileri Bölümü araştırma ve uygulama bahçesindeki elma çeşitlerinin tanıtımı.  
**\*Jerseymac:** ABD orjinli, erkenci ve diploid bir çeşittir. Meyveleri orta iriliktir. Tadı mayhoş, yeme kalitesi iyidir. Meyve kabuk rengi yeşil zemin rengi üzerine sıvama kırmızı, bazen yeşil-sarı yanaklıdır. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 100-110 gündür.  
**\*Summer Red:** Kanada orjinli, erkenci ve diploid bir çeşittir. Meyveleri orta iriliktir. Tadı mayhoş ve aromalıdır. Meyve kabuk rengi yeşil zemin rengi üzerine sıvama kırmızıdır. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 115-125 gündür.  
**\*Gala:** Yeni Zelanda orjinli, orta mevsim ve diploid bir çeşittir. Meyveleri küçük-orta iriliktir. Meyve gevrek, sulu ve aromalıdır. Meyve kabuk rengi sarı zemin üzerinde kırmızı çizgilidir. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 125-135 gündür. Royal Gala, Galaxy Gala, Mondial Gala, Mitch Gala.  
**\*Jonagold:** Fransa orjinli triploid bir çeşittir. Meyveleri iri, sulu, tatlı ve gevrekli. Meyve kabuk rengi sarı zemin üzerinde pembe-kırmızıdır. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 135-145 gündür.  
**\*Golden Delicious:** ABD orjinli diploid bir çeşittir. Meyveleri orta irilikte, tatlı ve yeme kalitesi iyidir. Meyve kabuk rengi yeşilimsi sarıdır. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 145-155 gündür.  
**\*Breaburn:** Yeni Zelanda orjinli diploid bir çeşittir. Meyveleri orta iriliktir. Meyve sert ve suludur. Meyve kabuk rengi yeşil zemin üzerinde kırmızı çizgilidir. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 160-170 gündür.  
**\*Granny Smith:** Yeni Zelanda orjinli diploid bir çeşittir. Meyveleri orta-iri iriliktir. Meyve sert ve mayhoştur. Meyve kabuk rengi yeşildir. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 180-190 gündür.  
**\*Fuji:** Japonya orjinli diploid bir çeşittir. Meyveleri orta iriliktir. Meyve sert, tatlı ve aromalıdır. Meyve kabuk rengi sarı zemin üzerine mat kırmızıdır. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 170-175 gündür.

**\*Pink Lady (Cripps Pink):** Avustralya orjinli diploid bir çeşittir. Meyveleri orta iriliktir. Meyve sert, mayhoş-tatlı ve aromalıdır. Meyve kabuk rengi yeşil zemin üzerine pembe'dir. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 195-205 gündür.

**\*Red Chief:** ABD orjinli diploid bir çeşittir. Meyveleri orta-iri iriliktir. Meyve sert, sulu ve aromalıdır. Meyve kabuk rengi sıvama kırmızıdır. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 135-145 gündür.

**\*Top Red:** ABD orjinli diploid bir çeşittir. Meyveleri orta iriliktir. Meyve gevrek, sulu ve tatlıdır. Meyve kabuk rengi sıvama kırmızıdır. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 135-145 gündür.

4. Bahçe Bitkileri Bölümü araştırma ve uygulama bahçesindeki armut çeşitlerinin tanıtımı.

**\*Ankara:** Türkiye orjinli bir çeşittir. Meyveleri orta iriliktir. Meyve çok sulu, tereyağı tipinde aromalıdır. Meyve kabuk rengi yeşil-yeşil sarıdır. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 150-160 gündür.

**\*Deveci:** Türkiye orjinli bir çeşittir. Meyveleri çok iridir. Meyve sert, sulu ve tatlıdır. Meyve kabuk rengi sarı zemin, bazen pembe yanaklıdır. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 150-160 gündür.

**\*Santa Maria:** İtalya orjinli bir çeşittir. Meyveleri orta iridir. Meyve orta-sulu ve lezzetlidir. Meyve kabuk rengi açık sarı zemin, bazen pembe yanaklıdır. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 115-125 gündür.

**\*Akça:** Türkiye orjinli bir çeşittir. Meyveleri küçüktür. Meyve orta-sulu ve az tatlıdır. Meyve kabuk rengi yeşilimsi sarıdır. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 75-85 gündür.

**\*Williams:** İngiltere orjinli bir çeşittir. Meyveleri orta iriliktir. Meyve tereyağı tipinde, sulu, tatlı ve aromalıdır. Meyve kabuk rengi yeşilimsi sarıdır. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 135-145 gündür.

**\*Abbe Fetel:** Fransa orjinli bir çeşittir. Meyveleri büyüktür. Meyve sert, sulu ve tatlıdır. Meyve kabuk rengi yeşilimsi sarıdır. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 140-150 gündür.

**\*Coscia:** İtalya orjinli bir çeşittir. Meyveleri orta iriliktir. Meyve sulu ve tatlıdır. Meyve kabuk rengi yeşilimsi sarıdır. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 100-110 gündür.

**\*Conference:** İngiltere orjinli bir çeşittir. Meyveleri orta iriliktir. Meyve tatlı ve aromalıdır. Meyve kabuk rengi yeşil, üzeri pas beneklidir. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 140-150 gündür.

**\*Dr. Jules Guyot:** Fransa orjinli bir çeşittir. Meyveleri orta-iri iriliktir. Meyve çok sulu, tatlı ve yeme kalitesi yüksektir. Meyve kabuk rengi yeşilimsi sarıdır. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 110-120 gündür.

**\*Beurre Hardy:** Fransa orjinli bir çeşittir. Meyveleri orta-iri iriliktir. Meyve çok sulu, mayhoş ve yeme kalitesi yüksektir. Meyve kabuk rengi açık yeşildir. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 130-140 gündür.

**\*Passe Crassane:** Fransa orjinli bir çeşittir. Meyveleri iridir. Meyve tatlı ve aromalıdır. Meyve kabuk rengi yeşilimsi sarıdır. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 150-160 gündür.

**\*Duchesse d'Angouleme:** Fransa orjinli bir çeşittir. Meyveleri iridir. Meyve tatlı ve aromalıdır. Meyve kabuk rengi açık yeşildir. Tam çiçeklenmeden geçen gün sayısı 150-160 gündür.

5. Ayva çeşitlerinin tanıtımı.

**\*Ekmek:** Yetiştiriciliği en yaygın çeşitlerden olup ağacı, orta kuvvette büyür, seyrek dallı ve verimlidir Ekmek ayvaları sofraya ve sanayide kullanıma uygundur. Meyveler; iri ve gösterişli, sap tarafı dar, karın kısmı geniş, kabuk sarı renkte, üzeri hafif havlı, kalın, meyve eti; gevrek sulu ve mayhoştur. Marmara bölgesinde Eylül sonlarında hasat edilir. Meyveler 5-6 ay kadar saklanabilir.

**\*Eşme:** Ülkemizdeki kapama ayva bahçelerinin büyük çoğunluğu bu çeşit ile kurulmuştur. Meyveleri yuvarlak, sapa doğru biraz uzunca, bol sulu, mayhoş ve tatlıdır. Ağaçlar orta kuvvette bir gelişme gösterir ve meyveler eylül sonu ekim başında hasat edilir.

**\*Limon:** Ağacı, orta kuvvette gelişir, önce dikine büyür, ağaç yaşlandıkça dallarda sarkmaya başlar. Meyveler toparlak, sap tarafına doğru uzunca, kabuk limon sarısı renginde, havlı, kalın ve sert, eti; sarımtırak, gevrek, bol sulu ve mayhoştur. Eylül sonlarında hasat edilir ve meyveleri soğuk hava koşullarında 3-4 ay muhafaza edilir.

6. İncir çeşitlerinin tanıtımı.

**\*Sarılöp**

**Kullanım:** Kurutmalık

**Kabuk:** Yeşilimtırak sarı, ince

**Meyve:** Yuvarlak, hafif basık, içi dolgun

**Meyve ağırlığı:** 65-70 g

**Meyve çapı:** 55-60 mm

**Hasat zamanı:** Temmuz sonu-Ağustos başı, Ağustos sonu (pik), Eylül sonu

**Hasat süresi:** 40-45 gün

**Özellikler:** Aydın ve İzmir başta olmak üzere Ege Bölgesi'nde yaygın yetiştiriciliği yapılmaktadır. Aydın Ticaret Odası tarafından tescillenmiştir. Türkiye incir üretiminin % 90'ından fazlasını sarı lop çeşidi incirler oluşturmaktadır. Üretilen incirlerin yaklaşık % 15-20'si ihraç edilmektedir.

**\*Bursa Siyahı**

**Kullanım:** Sofralık (taze-dondurulmuş)

**Kabuk:** Morumsu siyah. dayanıklı

**Meyve:** İri, yuvarlak. sıkı dokulu

**Meyve ağırlığı:** 68-76 g

**Hasat zamanı:** Ağustos başı – Ekim ortası (Ege), Eylül başı-Kasım ortası (Bursa)

**Hasat süresi:** 60-65 gün

**\*Sarı Zeybek**

**Kullanım:** Kurutmalık

**Kabuk:** Yeşilimtırak sarı, kolay soyulur

**Meyve:** Oval, ideal incir görünümlü, iç dolgun

**Meyve ağırlığı:** 68-76 g

**Hasat zamanı:** 20 Ağustos 30 Eylül

**Hasat süresi:** 40-45 gün

**\*Yeşil Güz**

**Kullanım:** Sofralık (taze)

**Kabuk:** Açık yeşil, beyaz benekli, kolay soyulur

**Meyve:** Kaliteli

**Meyve ağırlığı:** 54-56 g

**Hasat zamanı:** Ağustos başı – Ekim ortası (Ege)

**Hasat süresi:** 60-65 gün

**\*Mor Güz**

**Kullanım:** Sofralık (taze)

**Kabuk:** Alacalı mor çizgili yeşil, kolay soyulur

**Meyve:** Hafif tatlı

**Meyve ağırlığı:** 63-72 g

**Hasat zamanı:** Ağustos ortası – Kasım ortası (Ege)

**Hasat süresi:** 90 gün (en geçici çeşit)

**\*Göklop**

**Kullanım:** Sofralık (taze)

**Kabuk:** Sarımsı yeşil

**Meyve:** Kaliteli

**Hasat zamanı:** Ağustos ortası – Eylül sonu (Ege)

**Hasat süresi:** 50 gün

**Özellik:** Çatlama ve iç çürüklüğüne dayanıklı

**\*Bardakçı**

**Kullanım:** Sofralık (taze)

**Kabuk:** Sarımsı yeşil, damarlı. İnce, kolay soyulur

**Meyve:** Tatlı

**Meyve ağırlığı:** Orta iri

**Özellik:** Soğuğa, dona ve neme dayanıklı

**Sinonimi:** Bardacık (izmir)

**\*Siyah Orak**

**Kullanım:** Sofralık (taze)

**Kabuk:** Siyah, kalın

**Meyve:** Gevşek

**Meyve ağırlığı:** Hafif

**Meyve çapı:** Küçük armudi

**Meyve verimi:** Yüksek

**Hasat zamanı:** Yaz başı

**Özellik:** 1. Ürün (yellop) meyvelerin dölllenmesine (ilekleme) gerek yoktur. 2. Ürün (yaz ürünü) meyveleri de dölllenmeden olgunlaşır. Hasat sonrası 1-2 gün içinde tüketilmelidir. En erkenci çeşitlerdendir.

**\*Beyaz Orak**

**Kullanım:** Sofralık (taze)

**Kabuk:** Sarımsı yeşil, kolay soyulur, sap kalın

**Meyve ağırlığı:** Hafif

**Meyve çapı:** Küçük armudi

**Hasat zamanı:** Haziran ortası, Temmuz sonu

**Hasat süresi:** 40-45 gün

**Özellik:** Yellop meyveleri döllenmeye ihtiyaç duymaz (partenokarp), yaz ürünü meyveleri döllenmeye ihtiyaç duyar. Turfanda olarak önerilebilir.

7. Nar çeşitlerinin tanıtımı.

**\*Hicaz (BATEM):**

**Hasat Dönemi**

Geççi (5-23 Ekim)

**Meyve Ağırlığı**

Çok büyük (>375g)

**Kabuk Rengi(sarı zemin üzeri)**

Kırmızı

**Tane Rengi**

Koyu kırmızı

**Çekirdek Sertliği**

Orta sert

**Tat**

Mayhoş

**Tüketim Şekli**

Sofralık, nar suyu

**Endüstride Kullanımı**

Nar suyu, konsantre, nar ekşisi vb

**\*Esinnar (BATEM):**

**Hasat Dönemi**

Orta mevsim (24Eylül-4 Ekim)

**Meyve Ağırlığı**

Çok büyük (>375g)

**Kabuk Rengi(sarı zemin üzeri)**

Koyu kırmızı

**Tane Rengi**

Koyu kırmızı

**Çekirdek Sertliği**

Yumuşak

**Tat**

Tatlı

**Tüketim Şekli**

Sofralık, nar suyu

**Endüstride Kullanımı**

Nar suyu vb

**\*Hicrannar (BATEM):**

**Hasat Dönemi**

Orta mevsim (24Eylül-Ekim)

**Meyve Ağırlığı**

Büyük (225-375g)

**Kabuk Rengi(sarı zemin üzeri)**

Koyu kırmızı

**Tane Rengi**

Koyu kırmızı

**Çekirdek Sertliği**

Yumuşak

**Tat**

Tatlı

**Tüketim Şekli**

Sofralık, nar suyu

**Endüstride Kullanımı**

Nar suyu vb

**\*Yılmaznar (BATEM):**

**Hasat Dönemi**

Erkenci (13-23 Eylül)

**Meyve Ağırlığı**

Çok büyük (>375g)

**Kabuk Rengi(sarı zemin üzeri)**

Kırmızı

**Tane Rengi**

Koyu kırmızı

**Çekirdek Sertliği**

Yumuşak

**Tat**

Mayhoş

|                             |                                     |
|-----------------------------|-------------------------------------|
| <b>Tüketim Şekli</b>        | Sofralık, nar suyu                  |
| <b>Endüstride Kullanımı</b> | Nar suyu, konsantre, nar ekşisi vb. |

**\*Onurnar (BATEM):**

|                                      |                                     |
|--------------------------------------|-------------------------------------|
| <b>Hasat Dönemi</b>                  | Orta mevsim (24Eylül-4 Ekim)        |
| <b>Meyve Ağırlığı</b>                | Çok büyük (>375g)                   |
| <b>Kabuk Rengi(sarı zemin üzeri)</b> | Kırmızımsı sarı                     |
| <b>Tane Rengi</b>                    | Koyu kırmızı                        |
| <b>Çekirdek Sertliği</b>             | Yumuşak                             |
| <b>Tat</b>                           | Ekşi                                |
| <b>Tüketim Şekli</b>                 | Sofralık, nar suyu                  |
| <b>Endüstride Kullanımı</b>          | Nar suyu, konsantre, nar ekşisi vb. |

**\*Silifke Aşısı (ALATA):**

|                                      |                      |
|--------------------------------------|----------------------|
| <b>Hasat Dönemi</b>                  | Geç, Ekim ayı ortası |
| <b>Meyve Ağırlığı</b>                | İri, 636,45 g        |
| <b>Kabuk Rengi(sarı zemin üzeri)</b> | Yeşil-pembe          |
| <b>Tane Rengi</b>                    | Kırmızı              |
| <b>Çekirdek Sertliği</b>             | Orta sert            |
| <b>Tat</b>                           | Mayhoş               |
| <b>Tüketim Şekli</b>                 | Sofralık             |

**\*Canernar:** Dr. Caner Onur tarafından geliştirilerek ülkemizde çekirdeksiz nar adı altında satılmıştır. Hicaznar üzerinde ıslah için uzun çalışmalar yaptı. Buna ilişkin 4 bin melez bitki elde etti. Sonunda, Hicaznar'dan daha koyu kırmızı kabuklu, meyveleri daha kırmızı, yumuşak çekirdekli, mayhoş ve tatlı çeşitler tespit etti. Depolanmaya uygundur.

Meyve boyu ve ağırlığı büyüktür. Kabuk rengi koyu kırmızı dane rengi bordo, koyu kırmızıdır. Kabuk rengi ve meyve büyüklüğü tatmin edici olduğu için son senelerde ihracat için gündeme gelmektedir. Gerek sofralık gerekse sanayi olarak tüketime uygundur.

**\*Wonderful:** Dış kabuk koyu kırmızı dane rengi kırmızıdır. Meyve büyüklüğü büyük-orta arasında olup özellikle daneleme için uygundur. Tadı mayhoş ve lezzetlidir.

**8. Trabzon Hurması çeşitlerinin tanıtımı.**

**\*Meyve eti buruk olan çeşitler:** Hachiya, Hiratanenashi, Saijo, Tamopan

**\*Meyve eti buruk olmayan çeşitler:** Fuyu, Matsumoto Wase Fuyu, Jiro, Ichikikei Jiro, Maekawa Jiro, Suruga, Izu, O'goshō

**9. Kivi çeşitlerinin tanıtımı.**

**\*Dişi çeşitler:** Hayward, Gold Kiwi (Hort 16 A), Abbott, Monty, Bruno

**\*Erkek çeşitler:** Matua, Tomuri

**\*Hayward:** Dünyada en fazla yetiştirilen çeşit (Ticari üretimin % 80-90'ını oluşturur). 1920 yıllarında rastlantı çöğürü olarak bulunmuştur. 1930 yıllarında üretimine geçilmiştir. Yeni Zelanda orijinelidir. Soğuklama ihtiyacı 600-700 saat. Meyveleri iridir

(90–100 g). Hasat zamanı 10-15 Kasım. Kabuk rengi yeşilimsi kahverengi ve üzeri sık, ince, yumuşak tüylerle kaplıdır. Diğer çeşitlerden daha az tüylüdür. Meyve eti parlak yeşil renkli, orta şekerli ve bol suludur. Orta verimli olan çeşidin omcaları diğer çeşitlere göre zayıf gelişmektedir. Diğer çeşitler içerisinde en uzun süre depolanabilen çeşit olma özelliği göstermektedir. 6 süre ile depolanabilir

**\*Gold Kiwi (Hort 16 A):** Yüksek verimli ve erkenci bir çeşittir. Meyveleri büyük, çok az tüylü, lezzetli ve yoğun aromalıdır. Meyve eti sarıdır. Özellikle Uzak Doğu pazarlarında çok tercih edilmektedir. 1977 yılında Çin'deki yabani *Actinidia sinensis* varyetesine ait tohumlar Yeni Zelanda'ya getirilmiş ve kültüre alınmıştır. Elde edilen dişi ve erkek ebeveynler kullanılarak Yeni Zelanda botanik enstitüleri tarafından *Actinidia deliciosa* varyeteleri ile uzun yıllar süren) ıslah çalışmaları sonucunda 2002 yılı içerisinde "Hort16A" adı verilen melez kivi varyetesi elde edilmiş ve ardından bu melez dölde heterozigotluğu teşvik amaçlı ıslah çalışmaları sonucunda "ZESPRI™ GOLD Kiwifruit" ticari isimli; aroma ve tat olarak yeşil kividenden daha üstün olan, hastalıklara karşı dirençli ve depolama süresi yeşil kiviye oranla daha yüksek olan ve en dikkat çekici özellik olarak meyve kabuğu pürüzsüz olan "Altın Kivi" elde edilmiştir.

**\*Abbott:** 1920 yıllarında rastlantı çöğürü olarak bulunmuştur. Yeni Zelanda orijinlidir. En erken çiçek açıp en çabuk olgunlaşan erkenci bir çeşittir. Meyve uzun-dikdörtgene yakın şekilli, orta irilikte, kabuk kahverengi ve sık, uzun ve yumuşak tüylü, meyve eti açık yeşil ve güzel aromalıdır. Depo kalitesi iyidir.

**\*Monty:** 1950'lerde Yeni Zelanda'da bulunan bir tesadüf çöğürüdür. Meyve uzunca, hafif üçgen formunda, orta irilikte, kabuk kahverengimsi ve sık tüylüdür. Meyve eti açık yeşil renklidir. Bitki hafif kuvvetli gelişir, verimlidir, zaman zaman verim çok fazla olabilir.

**\*Allison:** 1920'lerde bulunan tesadüf çöğürüdür. Meyve uzunca, Abbott'dan hafifçe daha geniş, orta irilikte, kahverengi kabuklu ve sık tüylü, meyve eti açık yeşil renkli, ve güzel aromalıdır. Depo kalitesi iyidir. Bitki çok kuvvetlidir. Verimlidir. Önceleri popüler olan bu çeşit yerini Hayward'a kaptırmıştır.

**\*Bruno:** Çok verimli olup erken olgunlaşır. Yeni Zelanda orijinlidir. 1920 yıllarında rastlantı çöğürü olarak bulunmuştur. Meyve iri uzun-silindirik şekilli, diğer çeşitlere göre kabuk daha koyu kahverengidir. Tüyler kısa, sık ve iğnemsidir. Meyve eti açık yeşil renkli ve güzel aromalıdır. Bitki kuvvetli ve verimlidir.

**\*Matua:** Birçok çeşit için iyi bir tozlayıcıdır. Çiçekleri beyaz taç yaprakları küçük ve çiçek sapı uzunluğu 4.2 cm'dir. Çiçek şekli düzensizdir bir salkımda 1-5 arasında çiçek bulunur. Çiçeklenmesi en erken olan ve en uzun süren çeşittir. Bol çiçek açar ve bol polen verir. Ancak soğuğa fazla dayanıklı değildir.

**\*Tomuri:** Çiçeklerde 5-9 arasında taç yaprak bulunur. Bunlar beyaz orta büyüklükte ve ovaldir. Çiçek sapı uzunluğu 6 cm civarındadır. Geç çiçeklenir. Soğuğa dayanıklıdır.

#### 10. Yenidünya çeşitlerinin tanıtımı:

\*Akko XIII, Gold Nugget, Tanaka, Hafif Çukurgöbek, Uzun Çukurgöbek, Yuvarlak Çukurgöbek, Sayda